

MØTEREFERAT

Til stede: Se vedlagt deltakerliste.

Emne: Møte i Nasjonalbibliotekets strategiske råd

Dato: 14.10.25

Til: Medlemmer i strategisk råd

1. Velkommen v/fung. nasjonalbibliotekar Trond Myklebust

Fung. nasjonalbibliotekar orienterte kort om pågående aktivitet i Nasjonalbiblioteket (NB), herunder ombygging, podkasting, planlegging av Ibsen 28, forskningsaktivitet, digitalisering og arbeidet med språkmodeller og kunstig intelligens. NB er spesielt opptatt av hvordan oppdraget med å samle inn og bevare kulturarven skal ivaretas i en tid da nye generasjoner innbyggere forholder seg til andre kunnskapskilder enn tradisjonelle medier som bøker, aviser og tidsskrifter.

Rådsmedlemmene ble innledningsvis takket for innsatsen og godt samarbeid i strategiperioden.

2. Utvidet bibliotekstrategi – status v/Svein Arne Tinnesand

NB oppsummerte perioden med de to bibliotekstrategiene (2015-18 og 2020-2025), herunder bakgrunnen for strategiene, satsinger, toneangivende personer og politisk forankring.

I Utvidet nasjonal bibliotekstrategi ut 2025 har de to sentrale tiltakene vært felles formidlingsløsning og metadatabrønn. Arbeidet med digital tilgang til pliktavlevert materiale og oppfølging av boklov og utlån av digitale medier har også vært sentrale temaer.

NB har med bakgrunn i oppdragsbrev fra departementet hatt et første møte med Forleggerforeningen om utlån av digitale bøker, men foreningen var lite forberedt til dette møtet. Rådet ga uttrykk for at bibliotekene var utålmodige og at NB ikke burde vente for lenge med å ta andre grep.

Når det gjelder bibliotekstrategien 2020-2023, lyktes man ikke med å forankre den i UH-institusjonene. Rådet mener likevel at forsøket på en samlet strategi var prisverdig, og det er viktig at NB framover ivaretar ansvaret for å se det mangfoldige biblioteklandskapet i et helhetsperspektiv.

3. Veien videre for NB v/Trond Myklebust og Øyvind Engh

NB slo fast at behovet for et strategisk råd ikke opphører selv om perioden for bibliotekstrategien går ut. Det jobbes nå med mandat for et nytt råd som skal virke fra 2026. Fagrådet for TIBI vil ikke videreført, men perspektivene til fagrådet vil ivaretas av det nye rådet, og det vil i tillegg bli etablert et brukerråd og et brukerpanel for TIBI-tjenesten.

NB inviterte strategisk råd til å gi innspill til sammensetningen av et nytt råd. Dette vil trolig bestå av mange ledere, men det kan også være åpent for andre.

Det var enighet om at det er viktig med et råd sammensatt av ulike typer bibliotek som kan drøfte faglige spørsmål på tvers. Sammensetningen bør reflektere NBs mandat. Det ble påpekt at både UH-bibliotek og folkebibliotek av ulike størrelser bør med i et nytt råd. Det var ulike syn på om rådet bør inkludere skolebibliotek.

NB ble oppfordret til å utfordre det neste rådet til en *pre mortem*-prosess med det neste rådet. Kringkastingssjefen beskrev denne metoden på biblioteklederkonferansen for noen år siden.

NB orienterte også om prosessen med å etablere en ny avdeling for bibliotek tjenester. Det vil bli en enhet på ca. 70 medarbeidere. Bakgrunnen er at NBs tjenester til bibliotekene skal samles i en avdeling slik at de i større grad ses i sammenheng internt. Utover dette er motivet å redusere ledergruppen i NB og ha mer jevnstore avdelinger. En er i slutfasen med å ansette avdelingsdirektør. De fire seksjonene blir depotbiblioteket, seksjon bibliotek, seksjon digitale tjenester samt en seksjon kommunikasjon og bibliotekpolitikk. Rådet etterlyste ordet bibliotekutvikling i den nye avdelingen.

Fung. nasjonalbibliotekar oppsummerte siste 10-årsperiode som en ekspansiv periode for NB med stadig nye oppdrag til virksomheten. Det er grunn til å anta at satsingene på et åpent hus, digital formidling og samarbeid med biblioteksektoren vil bli videreført under en ny nasjonalbibliotekar.

4. Innspillverksted v/Joep Aarts

NB hadde sendt ut et notat med oppfordring til innspill på utfordringer for biblioteksektoren som NB kan være med på å løse i tiden fram til 2030. Rådet hadde følgende innspill om utfordringer som NB kan ta tak i.

Et sterkt biblioteknettverk, på tvers av forvaltningsnivå og bibliotektyper: Rådet støttet ideen om et sterkt biblioteknettverk, og at NB bør legge til rette for samarbeid. Det er avgjørende at et nettverk forankres hos de ulike bibliotekeierne.

Konferanser: NB bør videreføre arbeidet med konferanser. Disse arenaene og møteplassene er viktige for å opprettholde biblioteknettverket.

Rekruttering: Rekruttering er et viktig tema, med spørsmål som hvem skal jobbe i bibliotekene og hvilken kompetanse skal de ha. Arbeidet med kompetansebanken bør videreføres.

Innhold i bibliotekene: Det var delte meninger om bibliotekene som demokratihus men enighet om at NB bør bidra til at bibliotekene kan tilby innhold og kunnskap.

Beredskap: NB kan bidra til at bibliotekenes rolle i beredskapsarbeidet konkretiseres. Samfunnsoppdraget i en krisesituasjon bør defineres.

Lesing: NB kan bidra til at bibliotekenes rolle i styrking av lesekompetanse konkretiseres. Hvis Norge skal få verdens beste lesere gjennom 1 milliard kr, må bibliotekene være del av det. Dette forutsetter både innhold og personalressurser på bibliotekene. NB bør ta initiativ til en plan for lesing i et livsløpsperspektiv.

Bibliotekpolitikk: Bibliotekene trenger en ny og overordnet bibliotekpolitikk. Regjeringen har i to nye strategidokumenter varslet at slik politikk skal utmeisles fra 2026.

Undersøkelser og datagrunnlag: NB bør videreføre arbeidet med undersøkelser og et godt datagrunnlag.

Ferdige opplegg og pakkeløsninger: Man kan ikke se bort fra de små bibliotekene med begrensede ressurser til å følge opp lokalt. NB bør prioritere arbeid med ferdige opplegg og pakkeløsninger på ulike områder til disse bibliotekene, som man ikke trenger å rapportere på. Slike opplegg eller pakkeløsninger er også viktige for større bibliotek. Lesing og beredskap er to områder som kan være egnet til dette og som kan brukes overfor ulike målgrupper lokalt.

Formidlingsløsning: NB må ikke slippe tak i formidlingsløsningen før den er god nok. Mangel på bibliotekkompetanse i KS er en utfordring.

Jubileer og markeringer: NBs arbeid med jubileer og markeringer har en tendens til å bli for Oslo-sentrert og bør i større grad spres utover landet.

Sensur, ytringsfrihet og demokrati: Sensur, ytringsfrihet og demokrati er temaer som bibliotekene bør snakke om kontinuerlig, og NB bør bidra til dette.

Infrastruktur for forskning: NB bør utvikle seg som del av infrastrukturen for norsk forskning, jf. mandatet.

Digital infrastruktur: Dreiningen mot å bruke mer av tippemidlene på digital infrastruktur har vært vellykket. Mange bibliotek kan med fordel søke mot andre tilskuddordninger for prosjektmidler, f.eks. Sparebankstiftelsen.

Bibliotekloven: NB må videreføre arbeidet med rådgiving mht. oppfølging av bibliotekloven.

Biblioteket som møteplass: Biblioteket som lokal møteplass er viktig. NB må fortsette å legge til rette for utviklingen av denne rollen.

Kritisk medieforståelse: De redaksjonsstyrte mediene har tatt eierskap til dette temaet, og bibliotekene bør sterkere på banen. UH-bibliotekene samarbeider gjerne med NB om dette.

TIBI: NB bør prioritere å se på løsninger for studielitteratur for brukere med spesielle behov.

Arne Gundersen
17.10.25

Vedlegg:

- Deltakerliste